

Чытанне — экскурсія да сябе

Нацыянальны конкурс «Мастацтва кнігі» мае даўнія гістарычныя традыцыі. Арганізаваны Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь у межах XXVIII Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу, сёлета ён прайшоў 60-ты раз. Мэты спаборніцтва — вызначыць найлепшыя выдавецкія праекты, якія сталі падзеяй у нацыянальным кнігавыданні, а таксама спрыяць павышэнню мастацкай і паліграфічнай культуры беларускай кнігі, развіццю кніжнага мастацтва, папулярна-заваць найлепшыя дасягненні выдавецтваў краіны за год.

У прывітальным слове міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Ігар Луцкі адзначыў, што сёлета ў спаборніцтве — 17 намінацый і 2 персанальныя намінацыі. Удзел у конкурсе бяруць усё больш выданняў — гэтым разам 231 кніга, прадстаўлена 31 выдавецтва. Журы, якое ўзначаліў кандыдат мастацтвазнаўства, рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, ганаровы член Расійскай акадэміі мастацтваў Міхаіл Баразна, было вельмі няпроста выбіраць найлепшае. Але вызначэнне вынікаў — выбар не міністэрства, а грамадства.

Па прадстаўленых выданнях можна прасачыць гісторыю і жыццё нашай краіны — тэматычная разнастайнасць і разнапланавасць іх уражвае. Шмат кніг датычаць тэмы міжнародных адносін Беларусі, у іх паказана месца беларускай культуры ў свеце. Для ўдзелу ў спаборніцтве было пададзена і нямала цікавых выданняў з мастацкага і дызайнерскага пункту гледжання, адравааных дзесяцім.

Гран-пры, найвышэйшую ўзнагароду конкурсу «Мастацтва кнігі» ў намінацыі «Трыумф», ганаровы знак-сімвал «Залаты фаліант» і ганаровы дыплом імя Францыска Скарыны атрымала ўнікальнае выданне, якое пабачыла свет у выдавецтве «Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі», — кніга-альбом «Храм-Помнік зямлі Беларускай». Прысвечана кніга царкве Усіх Святых у Мінску. Асаблівая ўвага ў выданні нададзена архітэктурна-мастацкаму выглядзе святыні. Пад вокладак — распевы аб галоўных этапах стварэння храма, а таксама мерапрыемстваў у яго сценах. Ідэйным натхняльнікам і куратарам праекта выступіў прагаіерэй, настаяцель прыхода храма Усіх Святых Фёдар Поўны. Перагортваючы старонкі кнігі, чытач нібы трапляе на экскурсію па адным з самых вялікіх і прыгожых храмаў Беларусі. Змест выдання раскрывае сімвалічны код, якія закладзены ў архітэктуру і мастацкім аздабленні: культуралагічны, рэлігійны, гістарычны. Гэта не толькі апісанне аб'екта архітэктуры, але і распев пра беларусаў, што адлюстроўвае іх духоўны свет.

У намінацыі «**Мая Беларусь**», дзе традыцыйна адзначаюць найлепшыя выдання прайшоў нашу краіну, якія выходзяць любоў да радзімы і патрыятызм, ганаровым знакам-сімвалам «Залаты фаліант» і дыпламам пераможцы адзначаны Паліграфкаамбінат імя Якуба Коласа за кнігу «Кветкавы край Беларусі» Леаніда Дранько-Майсюка. Дыпламам I ступені ўганаравалі кнігу «Симвалы Беларусі» выдавецтва «Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі». Дыплом II ступені прысуджаны выдавецтву «Беларусь» за кнігу «Старажытныя сядзібы Гродзеншчыны» Анатоля Федарука.

Намінацыя «**ЛіТ-фармат**» прадстаўляе найлепшыя выдання літаратурна-мастацкага напрамку. Пераможцам тут прызнана выдавецтва «Народная асвета» з кнігай «Старая казка» Уладзіміра Караткевіча. Дыпламам I ступені

адзначана кніга «Скарб: вершы» Леаніда Дранько-Майсюка, якая выйшла ў Выдавецкім доме «Звязда», дыпламам II ступені — кнігі Анатоля Рязановіча «Трэснуты лёд» і «Гарачы вецер» серыі «Палын-вада» выдавецтва «Беларусь», а таксама зборнік Віктара Шніпа «Белае, чорнае і залатое» з выдавецтва

Беларусі» выдавецтву «Чатыры чвэрці». Дыпламам I ступені ўганаравана Нацыянальная бібліятэка Беларусі за кнігу «Беларусь вачыма бібліёграфу»; дыпламам II ступені — выдавецтвы «Беларусь» за кнігу «Полацк музейны» і «Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі» за кнігу «I рай, і боль на

У намінацыі «**Беларусь памятае**» дыплом пераможцы і памятны знак «Залаты фаліант» атрымаў Выдавецкі дом «Звязда» за дзве кнігі Уладзіміра Ліхадзедава: «75 гадоў Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне» і «Блакада. Блокade: альбом». Дыпламам I ступені адзначана кніга серыі «Беларусь памятае. У імя міру і жыцця» «Савецкія і партызанскія парадны на тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны» Аляксея Літвіна («Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі»). Дыпламам II ступені ўзнагародзілі Выдавецкі дом «Беларуская навука» за кнігу «Народны летапіс Вялікай Айчыннай вайны: успомнім усіх! Кніга 1».

У намінацыі «**Разам з кнігай мы расцём**», дзе спаборнічаюць дзіцячыя выдання, найлепшымі прызнаны кнігі «Мастацкай літаратуры» серыі «12 месяцаў. Чытанка на кожны дзень» (укладанне Алеся Бадака). Дыпламамі I ступені адзначаны дзве кнігі: «За ўсіх мацней дабрыва» Валянціны Паліканінай («Мастацкая літаратура») і «Гузік. Гісторыя аднаго зайчыка» Л. Сперанскай («Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі»). Дыпламамі II ступені адзначаны таксама дзве кнігі: «Прыгоды Букі Элюкі: у пошуках казы Ностры» Паўла Гушынца (Выдавецкага дома «Звязда») і «Гадзіннік, альбо Цім у Сярэднявеччы» Ірыны Токаравай («Народная асвета»).

У намінацыі «**Падручнік новага стагоддзя**» дыплом I ступені атрымалі выдавецтва «Народная асвета» за падручнік, выдадзены шрыфтам Брайля «Чалавек і свет. 3 клас у сямі кнігах. Кніга 7», а таксама «Вышэйшая школа» за падручнік з электронным дадаткам «Англійская мова для 5 класа. У 2 частках». Дыпламамі II ступені адзначылі выданне «Працоўнае навучанне. 1—4 клас. Альбом заданняў» («Аверсэв») і «Вучэбна-метадычны комплекс «Родная мова. Крок за крокам» (Нацыянальны інстытут адукацыі).

У намінацыі «**Садружнасць**» найлепшай прызналі кнігу «Рарытэты ваенна-гістарычных музеяў Беларусі і Расіі» (сумеснае выданне «Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі» і Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі). Дыпламамі I і II ступені адзначылі кнігі «I я там быў... 3 народна-паэтычнай спадчыны» («Беларуская навука») і «Дарогі ваінскай славы 1941—1945» РУП «Белкартаграфія».

У намінацыі «**Фотазіркі**» як найлепшы адзначылі фотаальбом «Прырода Беларусі: новы фармат» («Чатыры чвэрці»). Дыпламам I ступені ўганаравалі рэдакцыю газеты «Гомельская праўда» за фотаальбом «Гомельшчына культурная», а II ступені — выдавецтва «Колорград» за кнігу «Прырода Беларусі» Аляксандра Еслікава.

У намінацыі «**Арт-кніга**», дзе прадстаўляюць найлепшыя выдання па мастацтве, галоўнай ўзнагароды ўдастоілі выдавецтва «Беларусь» за кнігу-альбомы серыі «Палац мастацтва»: «Уладзімір Тоўсцік», «Уладзімір Зінкевіч», «Мікалай Кузьміч». Дыпламамі I і II ступені адзначылі альбомы «Акварэлія Уладзіміра Рынкевіча» («Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі») і «Арт-Мінск. 2018—2019» (выдавецтва «Юнайтэд артс»).

Стварэнне кнігі патрабуе вялікай творчай працы дызайнераў і фатографу — ад іх высілках залежыць шлях кнігі да чытача. Мэта персанальнай намінацыі «**Майстэрства**» — адзначыць найлепшыя дасягненні ў гэтым кірунку. Святлану Рыжыкаву прызналі найлепшым ілюстратарам за афармленне кнігі «Казкі дзядзечкі Рымуса» («Народная асвета»), а Алену Бужынскую — найлепшым дызайнерам за працу над кнігай «Мікалай Кузьміч» («Беларусь»).

Яна БУДОВІЧ

Дырэктар Паліграфкаамбіната імя Якуба Коласа Ігар Маланяк і дырэктар выдавецтва «Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі» Вольга Ваніна.

«Мастацкай літаратура». Спецыяльным дыпламам журы адзначыла кнігу «Рыба» Сафіі Ворсы выдавецтва «Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі».

У намінацыі «**У люстэрку часу**» памятны знак-сімвал «Залаты фаліант» і дыплом пераможцы атрымаў Нацыянальны алімпійскі камітэт Рэспублікі Беларусь за навукова-папулярнае выданне «Хутчэй. Вышэй. Мацней», дзе распавядаецца гісторыя алімпійскага руху. Дыплом I ступені ўручылі прадстаўніку выдавецтва «Альціора Форте» за выданне «Чырвоны харчавік. Кніга Майстроў». Дыпламам II ступені адзначылі выдавецтва «Колорград» за кнігу «Добрушская папяровая фабрыка «Герой працы». 150 гадоў» і Беларускай дзяржаўнай тэхналагічнай ўніверсітэту за кнігу «Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт (1930—2020). Да 90-годдзя ўніверсітэта». Спецыяльным дыпламам I і гэтай намінацыі адзначаны кнігі трох выдавецтваў: «Мой фізямат» Аляксандра Радзькова і «Дзесяць саг пра Караткевіча» Вячаслава Рагойшы («Мастацкая літаратура»); «Энциклапедыя падатковай пільменнасці» («Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі»), а таксама «МІНСКЗЕЛЕНБУД. Гісторыя і сучаснасць» («Альціора Форте»).

У намінацыі «**За ўнёсак у захаванне гісторыка-культурнай спадчыны**» дыплом пераможцы і ганаровы знак-сімвал «Залаты фаліант» атрымала выдавецтва «Беларусь» за кнігу «Напалеон Орда» (укладальнік — Алеся Суша). Дыпламам I ступені адзначана кніга выдавецтва «Чатыры чвэрці» «Бортніцтва — сувязь часоў» (укладанне — Ліліяны Анцух). Дыпламам II ступені адзначылі фотальбом «Вітольд Бялыніцкі-Біруля» Уладзіміра Пракапцова.

Спецыяльным дыпламам конкурсу «**За каштоўны ўнёсак у захаванне духоўнай, гісторыка-культурнай спадчыны і стварэнне маштабнага навукова-папулярнага выдання пра сучасную Беларусь**» адзначана выдавецтва «Беларуская навука» за праект «Рэспубліка Беларусь — 25 гадоў будаўніцтва і стварэнняў. У 7 тамах» калектыву аўтараў.

Намінацыя конкурсу «**Сцяжынкамі роднага краю**» была прысвечана Году малой радзімы. Ганаровы знак-сімвал і дыплом пераможцы прысуджаны за кнігу «Культурная спадчына ЮНЕСКА. Мірскі замак — сімвал адраджэння

песеннай зямлі... Беларусь вачыма мастакоў 1920—1930-х гадоў».

У намінацыі «**Залатыя скрыжалі**» традыцыйна разглядаюцца даведаныя і энциклапедычныя выдання і энциклапедычныя выдання. Дыплом пераможцы і ганаровы знак «Залаты фаліант» прысудзілі за падрыхтоўку выдання «Уладзімір Караткевіч. Энциклапедыя» выдавецтву «Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі». Дыпламам II ступені адзначана кніга «Генафонд плодových і ягадных раслін Беларусі: атлас сартоў плодových і ягадных, арэхалодных культур і вінаграда» (Выдавецкі дом «Беларуская навука»).

Намінацыя «**Навука і веды**» прадстаўляе навуковыя і навукова-папулярныя выдання. Памятным знакам-сімвалам «Залаты фаліант» і дыпламам пераможцы ўганараваны калектывы Выдавецкага дома «Беларуская навука» за выданне «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці. ТТ. 1—5». Дыпламамі I ступені былі адзначаны адразу тры выдавецкія праекты. Гэта кнігі «Па слядах польска-савецкай вайны, 1919—1920» Анатоля Шаркова і Алены Харашэвіч (Выдавецкі дом «Звязда»), «Кандрат Крапіва. Шлях да неўміручасці» — укладанне Алены Атраховіч («Мастацкая літаратура») і «Асэнсаванне шодэўра. Берасцейская Біблія» Алеся Сушы (Нацыянальная бібліятэка Беларусі). Дыпламамі II ступені адзначаны два кніжныя праекты — «100 гадоў БССР. Рэаліі і міфы» Ігара Марзалеўкі (Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі) і «Драўлянае хрысціянскае храмабудаўніцтва Беларусі» Тамары Габрус (Выдавецкі дом «Беларуская навука»).

У намінацыі «**Духоўнасць**» памятны знак «Залаты фаліант» і дыплом пераможцы атрымала выдавецтва «Беларуская Энциклапедыя імя Пятруся Броўкі» за кнігу «Жыровічы: пад святым Пакровам». Дыпламамі адзначаны кнігі «Храм. Традыцыі сусветнай і беларускай архітэктуры» Армена Сардарова выдавецтва «Беларусь» (I ступені) і «Парады любячага айца. Выбраныя павучэнні свяціцеля Міколы Сербскага» Спаса-Ефрасінеўскага жаночага манастыра (II ступені). Спецыяльнага дыплама ўдастоена выдавецтва «Медыял» за кнігу «Завешчанае» Мітрапаліта Філарэта (Вахрамеева). Гэта ж выдавецтва адзначана спецыяльным дыпламам журы конкурсу за ачышчэнне выдавецкага праекта «Жыровіцкае Евангелле XVI стагоддзя».